

23 اردیبهشت در گذر تاریخ

*انحصار چاپ اسکناس در ایران توسط بانک ملی ایران (1309 ش)

اشاره:

کشور فرانسه برای اولین بار پس از انقلاب کبیر خود، پول کاغذی را رواج داد. در ایران تا سال 1268 ش که بانک شاهنشاهی تشکیل شد، پول رایج کشور، مسکوک طلا و نقره بود. در آن سال نشر اسکناس در سراسر ایران منحصرأ به بانک شاهنشاهی وابسته به انگلیس تعلق گرفت. دو سال بعد، اسکناس جدید بانک با سرلوحه فارسی و علامت شیر و خورشید و عکس ناصرالدین شاه قاجار و ذکر ارزش آن منتشر شد. مجموعاً بانک شاهنشاهی، چهل سال در ایران اسکناس منتشر کرد تا این که در 23 اردیبهشت 1309 ش، حق انتشار اسکناس از آن بانک سلب و در مقابل دویست هزار لیره انگلیس، به بانک ملی ایران واگذار گردید. اسکناس‌های بانک ملی در سال 1310 ش منتشر شد و تا سال‌ها، رایج بود.

* تهیه و تنظیم اولین آیین‌نامه راهنمایی و رانندگی در ایران (1330 ش)

اشاره:

آیین‌نامه رانندگی مجموعه قوانین و مقررات رانندگی است که هر راننده‌ای باید آن را مطالعه و در زمان رانندگی رعایت کند. متقاضیان دریافت گواهینامه رانندگی، باید قبل از امتحان عملی در آزمونی که معمولاً کتبی برگزار می‌شود، به پرسش‌هایی که از این آیین‌نامه طرح شده‌اند پاسخ دهند. در اردیبهشت ماه سال 1390 مجلس شورای اسلامی قانون جدید راهنمایی و رانندگی را به تصویب رساند. در این طرح مقررات سختی برای کنترل تردد کلیه وسایل نقلیه در سطح کشور در نظر گرفته شده است.

* لغو نهایی کاپیتولاسیون در ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی (1358 ش)

اشاره:

کاپیتولاسیون عبارت است از وضع ناشی از قراردادهایی که دولت‌های زورمند و استعمارگر، خاصه در قرن نوزدهم به دول ضعیف تحمیل می‌کردند. به موجب آن قراردادهای، اتباع دولت‌های استعماری، پس از ورود به قلمرو دولت ناتوان، تحت حاکمیت دادگاه‌های دولت متبوع خود باقی می‌ماندند و محاکم دولت ضعیف، حق محاکمه آنها را نداشتند. این قانون حقت بار، قبلاً نیز پس از امضای عهدنامه ترکمنچای بین ایران و روسیه در زمان فتحعلی شاه قاجار اجرا شد و پس از مدتی کشورهای استعماری اسپانیا، فرانسه، آمریکا، انگلستان، آلمان، ایتالیا و چند کشور دیگر از جمله دولت عثمانی از ایران حق کاپیتولاسیون را به دست آوردند. کاپیتولاسیون موجب برتری و تقدم اتباع خارجی بر کشور می‌شد و باعث می‌گردید که رجال مملکت را به بیگانگان و قدرت قضایی و سیاسی آنان سوق دهد. در سایه این قانون ننگین، بیگانگان هرچه می‌خواستند به ایران وارد و یا از ایران خارج می‌کردند. این قانون، اصل حاکمیت و استقلال کشور را متزلزل می‌ساخت و به قوانین خارجی، اعتبار برون مرزی می‌بخشید. کاپیتولاسیون که در واقع از الحاق ماده واحده‌ای به قرارداد وین - مصونیت اتباع سیاسی - به وجود می‌آمد، به صورتی نیمه مخفی، ابتدا در مجلس سنا و سپس در 21 مهرماه 1343 شمسی در مجلس شورای ملی به تصویب رسید.

امام خمینی(ره) در برابر این قانون ننگ‌آور و خفت‌بار، عکس‌العمل سختی نشان دادند و در تاریخ 4 آبان 1343 شمسی سخنرانی مهمی ایراد نمودند.

سخنان حضرت امام، طوفانی عظیم در جامعه به پا کرد که رژیم انتظار آن را نداشت. لذا آن حضرت را در سیزدهم آبان همان سال دستگیر و به ترکیه تبعید کردند. سرانجام در ادامه مبارزات امام امت و امت امام، سه ماه پس از پیروزی انقلاب، به پیشنهاد هیئت وزیران و تصویب شورای انقلاب اسلامی، در بیست و سوم اردیبهشت ماه سال 1358 ش حق کاپیتولاسیون و امتیازات و ملحقات آن برای همیشه و به طور نهایی لغو شد.

* 5 کشور عربی با اسرائیل وارد جنگ شدند و اسرائیل با تانک به لبنان حمله کرد(1349ش)

2 رجب در گذر تاریخ

* تولد #171 ابن رومی» شاعر مشهور عرب در بغداد(221 ق)

اشاره:

علی بن عباس بغدادی معروف به ابن رومی از کودکی تحصیل علم را نزد پدرش آغاز کرد و سپس نزد اساتید برجسته‌ی آن زمان تحصیلات خود را ادامه داد. ابن رومی در جوانی در علوم رایج زمان به ویژه در ادبیات و سرودن شعر مهارت خوبی پیدا کرد. وی را شاعر خاص امام حسن عسکری(ع) می‌دانند، زیرا اشعار بسیاری در مدح آن حضرت سروده است. از ابن رومی اشعار زیبایی برجای مانده که تسلط او بر شعر و وسعت اطلاعاتش را نشان می‌دهد. ابن رومی در 28 جمادی الاولی 283 در 62 سالگی وفات یافت و به

قولي كشته شد.

*درگذشت «؛ ابوریحان بیرونی» دانشمند بزرگ مسلمان (440 ق)

اشاره:

محمد بن احمد بن ریحان هروی خوارزمی بیرونی معروف به ابوریحان بیرونی، از مشاهیر حکمای نامی و اکابر فلاسفه اسلامی ایران زمین می‌باشد که در فنون ریاضی، طب، نجوم و سایر علوم زمان خود، متبحر بوده است. وی نزدیک به چهل سال در هند اقامت گزید و علاوه بر تسلط کامل به زبان آن‌ها، افکار حکمای هند و فلاسفه یونان را ضمیمه‌ی معارف اسلامی نمود و علوم و معارف اسلامی را در بلاد هندوستان رواج کلی داد. همچنین در ریاضیات، هیئت و جغرافیا فعالیت‌های علمی زیادی داشته و کتب گوناگونی نگاشته است. وی معاصر حکیم ابوعلی مسکویه، ابوسهل مسیحی و ابوعلی سینا، بوده است. این فیلسوف و حکیم بزرگ مسلمان، قرن‌ها قبل از دانشمندان غربی، کروی بودن زمین را کشف کرد و بر اساس محاسبات خود به این نتیجه رسید که زمین هر روز یک بار به دور خود و هر سال یک بار به دور خورشید می‌چرخد. ابوریحان بیرونی به زبان‌های عربی، یونانی و سانسکریت تسلط داشت و با تکیه بر دانش گسترده‌ی خویش، کتاب‌های متعددی را ترجمه کرد. علاوه بر آن حدود نیمی از آثار با ارزش این دانشمند نامی مسلمان در علم ریاضیات و نجوم می‌باشد. الارشاد فی احکام النجوم، زیج مسعودی و مالمهند از جمله تالیفات اوست.

13 می در گذر تاریخ

*تولد «؛ مارتین لوتر» مؤسس فرقه پروتستان (1483 م)

اشاره:

مارتین لوتر، در 13 مه 1483 م در شهر ایزلین آلمان به دنیا آمد. وی در ابتدا به تحصیل فلسفه، حقوق، ادبیات و موسیقی پرداخت و سپس استاد علوم مذهبی گردید. وی در سال‌های جوانی به دلیل سوء اختلافات بین مقامات کلیسا بر برخی از اعمال ارباب کلیسا ایراد گرفت. آغاز قیام لوتر بر ضد کلیسای کاتولیک و استبداد مذهبی، بر سر مسئله آموزش گناهان از طرف کشیشان و پاپ بود. رؤسای کلیسا به دلخواه اشخاص را از کلیسا اخراج یا تکفیر می‌کردند و سپس برای آموزش گناهان و ورود مجدد به کلیسا، گناهان آنان را با پول می‌خریدند. اما آن‌چه لوتر را بر ضد این اوضاع برانگیخت، اقدام مسئولین کلیسا در فروش رسمی آموزش‌نامه بود. لوتر در این زمان علی‌رغم مخالفت پاپ، انجیل را به زبان آلمانی ترجمه کرد و در اندک مدتی طرفداران فراوانی پیدا کرد. با قیام لوتر، طلسم تعصب مذهبی و استیلاطلبی و استبداد کاتولیکی قرون وسطی در هم شکست و مذهبی نو با نام پروتستان شکل گرفت. پروتست به معنی اعتراض در ابتدا با انگیزه اصلاح کلیسای کاتولیک آغاز شد و با مقاومت کلیسای کاتولیک در برابر هرگونه اصلاح، این جنبش به طور مستقل دارای اصول و مبانی خاص خود شد. لوتر معتقد بود که یگانه چیزی که در مسیحیت معتبر است کتاب مقدس می‌باشد از این رو، هیچ‌گونه حجیتی برای مقام پاپی، شوراها یا کلیسای یا آرای صاحبان کلیسا و قدیسان قائل نبود. از دیدگاه پروتستان، هر مسیحی می‌تواند پیام کتاب مقدس را به وجدان شخصی خود دریابد و نجات و رستگاری شخص تنها از طریق فیض الهی و در ضمن ایمان، پدید می‌آید. از جمله ویژگی‌های اخلاق و تفکر پروتستانی، خردگرایی، تأکید بر آزادی فردی، تساهل و مدارا، تکیه بر تولید و گسترش ثروت، عبادت دانستن کار، موهبت الهی دانستن ثروت و پسندیده دانستن آن را می‌توان برشمرد. پروتستان در طی سال‌های حیات خود به چندین فرقه تقسیم شد و در کشورهای آلمان، اسکاندیناوی، بریتانیای کبیر، فرانسه، سوئیس و مجارستان، طرفداران بیشتری یافت. رهبر پروتستان‌ها، در اواخر عمر دچار بیماری شد و سرانجام در 12 ژوئیه 1546 م در 71 سالگی درگذشت.

*تولد «؛ والت ویتمن» شاعر و روزنامه‌نگار امریکایی (1819 م) (ر.ک: 4 دسامبر)

اشاره:

والتر ویتمن دومین پسر والتر ویتمن و لوئیزا ون ولر در 31 می 1819 به دنیا آمد در سن 12 سالگی یادگیری حرفه‌ی چاپ و نشر را شروع کرد و دلبسته‌ی واژه‌ها شد. پیش‌تر خودآموخته و با اشتیاقی سیری ناپذیر مطالعه می‌کرد. با آثار هومر، دانته، شکسپیر و کتاب مقدس آشنا شد. در نیویورک مدتی کارگر چاپ‌خانه بود، تا این که آتشی خانمان سوز کارخانه را از بین برد. در سال 1836 در سن 17 سالگی در یک مدرسه‌ی تک‌کلاسه در لانگ آیلند شروع بتدریس کرد که تا سال 1841 نیز ادامه یافت تا این که در همان سال به پیشه‌ی خبرنگاری به صورت تمام وقت روی آورد. در ابتدا با روزنامه‌ی هفتگی «؛ لانگ آیلندر» شروع نمود و سپس ویراستار بعضی از مطبوعات بروکلین و لانگ آیلند شد در سال 1848 ویتمن از کار در ایگل دیلی» بروکلین کناره گرفت تا در روزنامه‌ی «کرسنت «؛ نیو اورلئان ویراستار شود و در آن جا بود که «برای اولین بار خشونت برده داری را در بازار برده داران به چشم دید. در بازگشت به نیواورلئان در پاییز 1848 با روزنامه‌ی «؛ بکر» آشنا شد. آزاد مرد بروکلین از همان اوان به بسط شیوه‌ی یگانه در شعر پرداخت که بعدها موجب تحسین رالف والر و امرسون گردید. در سال 1855 حق انتشار اولین چاپ کتاب «؛ برگ‌های سبزه زار» را گرفت. این کتاب دارای 12 شعر بدون مطلع و یک پیش‌گفتار بود. خود او نیز کتاب را منتشر کرد. نسخه‌ی ای از آن را در جولای 1855 برای امرسون فرستاد. ویتمن چاپ دوم کتاب را در سال 1856 انجام داد که دارای 33 شعر و نامه‌ی ای از امرسون در تحسین نشر اول و شعری بلند از ویتمن در پاسخ به آن بود. در طی کارهای پی‌در پی، او مجموعه اشعارش را سر و سامانی داد و چند بار دیگر منتشر کرد با بروز جنگ داخلی، ویتمن کناره گرفت و مقالات اجتماعی نوشت و به دیدار زخمی‌های جنگ در بیمارستان‌های نیویورک رفت. او 11 سال در واشنگتن ماند و شغلی در وزارت کشور به دست آورد، اما وقتی منشی وزیر پی برد که او همان شاعر برگ‌های سبزه زار است کار او نیز پایان پذیرفت در ابتدای دهه‌ی 1870، ویتمن در «؛ کامدن» سکنی گزید جایی که در خانه‌ی برادرش به دیدار مادر محتضرش رفت. او پس از مرگ مادرش هرگز به واشنگتن برنگشت و تا سال 1882 نزد برادرش ماند. واپسین سال‌های عمرش را در خانه‌ی دو اشکوبه‌ی تخته کوب گذراند پس از مرگش در 26 مارس 1892 در

آرامگاهی که خودش طرحش را ریخته بود و ساخته بود ، در قطعه زمینی در گورستان هارلی به خاک سپرده شد.